

## SXEDIO.G80

### 4.3.1959: ΠΑΝΗΓΥΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΒΟΥΛΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΣΥΜΦΩΝΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Αντίθετα με την Ελληνική Βουλή, οι φωνές στην τουρκική Μεγάλη Εθνοσυνέλευση, ήταν μεν αρκετές, αλλά η συμφωνία εγκρίθηκε με συντριπτική πλειοψηφία στις 4 Μαρτίου 1959.

Υπέρ της συμφωνίας τάχθηκαν 347 βουλευτές και εναντίον 118.

Κοινός παρονομαστής ήταν τρία θέματα τα οποία κανένας δεν μπορούσε να αμφισβητήσει:

ΠΡΩΤΟ: Οτι η Τουρκία ύστερα από 80 χρόνια επανερχόταν στην Κύπρο και της παρεχόταν το δικαίωμα να στείλει δικό της στρατό στο νησί που θα έπαιζε σημαντικό και καθοριστικό ρόλο στη μελλοντική πορεία του νησιού.

ΔΕΥΤΕΡΟ: Μатаιωνόταν για πάντα η Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα.

ΤΡΙΤΟ: Οι τουρκοκύπριοι αποκτούσαν δικαίωμα αυτοκυβέρνησης, όταν κανένα από τα προηγούμενα σχέδια δεν τους αναγνώριζε ούτε σαν κοινότητα.

Μια από τις επιφυλάξεις που εκφράστηκαν από την αντιπολίτευση ήταν ο τρόπος παροχής οικονομικής βοήθειας προς την τουρκοκυπριακή κοινότητα (και όχι την Κυπριακή Δημοκρατία), αλλά ο υπουργός Εξωτερικών Φατίν Ρουσιού Ζορλού (όπως ανέφεραν συνεργάτες του είχε τη δυνατότητα να αποστέλλει μυστικά στην Κύπρο οπλισμό και άνδρες ώστε να έχει τη δυνατότητα να εξοπλίσει πέντε χιλιάδες άνδρες μέλη της TMT) που παρουσίασε τις συμφωνίες στην Εθνοσυνέλευση διαβεβαίωσε τους Τούρκους βουλευτές ότι υπήρχε και αυτό το κανάλι.

Στην Τουρκία η συμφωνία χαρακτηριζόταν ως νίκη της Τουρκίας.

Αυτή την ικανοποίηση εξέφρασε η Τουρκία με επίσημη ανακοίνωση της με την οποία αιτιολογούσε την υπογραφή της συμφωνίας στο Λονδίνο για την Κύπρο:

"Όπως είναι γνωστό η ομοφωνία που συνεχίστηκε για την Κύπρο από χρόνια βρήκε αίσιο τέλος με τη διάσκεψη της Ζυρίχης, μεταξύ της Ελληνικής και της τουρκικής Κυβέρνησης και τις συνομιλίες του Λονδίνου μεταξύ Τουρκίας, Ελλάδας, Αγγλίας και εκπροσώπων των δύο κοινοτήτων.

Από την Αρχή που έκαμε την εμφάνιση του το Κυπριακό, η τουρκική Κυβέρνηση ακολουθούσε πολιτική, η οποία είχε σαν στόχο την επίτευξη των πιο κάτω:

ΠΡΩΤΟ: Τη μη προσάρτηση της Κύπρου σε οποιοδήποτε ξένο κράτος. Σε περίπτωση αλλαγής της Κυβέρνησης να μη τεθεί η Κύπρος υπό την κυριαρχία κάποιου ξένου κράτους ή στοιχείου και κατά συνέπεια να μη τίθετο η κοινότητα μέσα σε ένα πλαίσιο μειονότητας.

ΔΕΥΤΕΡΟ: Να ληφθεί υπόψη η μεγάλη σημασία που έχει η Κύπρος για την ασφάλεια της Τουρκίας, η εξασφάλιση της άμυνας της νήσου και η συμμετοχή της Τουρκίας στην άμυνα αυτή.

Στις συναντήσεις της Ζυρίχης και του Λονδίνου κινηθήκαμε πάνω σε ένα κύκλο βασισμένο σε αυτές τις αρχές και οι συνθήκες που εξασφαλίστηκαν ήταν στηριγμένες σ' αυτούς τους στόχους.

Τα κείμενα που αναφέρθηκαν προηγουμένως (κείμενα των συμφωνιών) τα οποία υπογράφηκαν από τις Κυβερνήσεις της Τουρκίας, της Ελλάδας, της Αγγλίας και τους εκπροσώπους των δυο κοινοτήτων της νήσου, μεταρρύθμιζαν τη διεθνή νομοθεσία της Κύπρου, τις σχέσεις της με την Τουρκία, την Ελλάδα και την Αγγλία και τις αρχές του Συντάγματος της μελλοντικής Κυπριακής Κυβερνήσεως.

Όλα αυτά τα κείμενα συγκεντρώθηκαν μαζί με το υπόμνημα που υπογράφηκε από τους πρωθυπουργούς της Τουρκίας, της Ελλάδος και της Αγγλίας. Με αυτές τις διατάξεις των συμφωνιών επιβεβαιώθηκαν οι στόχοι που ακολούθησε η Τουρκία για την υπόθεση της Κύπρου.

Για τα ζωτικά συμφέροντα της Τουρκίας και της Ελλάδος είναι αναγκαία η φιλία και η συνεργασία

μεταξύ των δύο κρατών, η ανανέωση και η ενδυνάμωση της προσφοράς που παρέχουν οι ήδη υπάρχουσες συμφωνίες, όπως και η αλληλεγγύη του ΝΑΤΟ.

Επίσης είναι πολύ σοβαρό και το σημείο ότι δώσαμε ένα τιμητικό παράδειγμα σε αυτούς που νόμιζαν ότι δεν θα λυόταν μια διαμάχη μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας ειρηνικά. Αλλά με καλή θέληση και αισθήματα δικαιοσύνης λύθηκε αυτή η υπόθεση.

Αυτή η νίκη της συμφιλιοτικής νοοτροπίας, αντιμετώπιστηκε με μεγάλη ικανοποίηση από όλα τα ελεύθερα κράτη και τη διεθνή κοινή γνώμη.

Αναμφίβολα στη συμφωνία του Λονδίνου επιβεβαιώνεται η πολιτική γραμμή που ακολούθησε η Τουρκική Κυβέρνηση.

Βασικός ομιλητής στη συζήτηση στην Τουρκική Βουλή ήταν ο Υπουργός Εξωτερικών Φατίν Ρουσιού Ζορλού.

Η συζήτηση κράτησε αρκετές ώρες, πήραν τον λόγο διάφοροι βουλευτές τόσο της συμπολίτευσης όσο και της αντιπολίτευσης και στο τέλος ακολούθησε ψηφοφορία όπου οι συμφωνίες εγκρίθηκαν με μεγάλη πλειοψηφία.

Στην ομιλία του ο Ζορλού αναφέρθηκε στο δικαίωμα που δινόταν στη χώρα του να στείλει στρατιώτες στην Κύπρο και την ανάγκη συνεργασίας μεταξύ των δυο κοινοτήτων της νήσου για πρόοδο και ευημερία:

"Στην πραγματικότητα υπογράφηκε μια καλή συνθήκη. Προστατεύθηκαν τα συμφέροντα στην Κύπρο, τα οποία δεν ήταν εύκολο πράγμα να γίνει. Λέγεται ότι το σύνταγμα είναι περίπλοκο. Μάλιστα είναι περίπλοκο. Διότι για την προστασία των συμφερόντων και των δικαιωμάτων των τουρκοκυπρίων χρειαζόνταν τέτοιες λεπτομέρειες.

Αλλά στη μέση υπάρχει μια πραγματικότητα.

Κατά τις συνομιλίες του Λονδίνου την ίδια άποψη εξέφρασε και ο αρχηγός της ελληνοκυπριακής κοινότητας. Είπα σε κείνον: Οι αρχές της συμφωνίας κανονίστηκαν έτσι ώστε οι δύο κοινότητες να συζούν αρμονικά. Δεν υπάρχει άλλη διέξοδος από αυτή.

Πραγματικά πρέπει να το αντιληφθούν οι δυο κοινότητες και να βαδίσουν σεβόμενες η μια τα δικαιώματα της άλλης. Μόνο έτσι μπορεί να ισχύει η συνθήκη για να μπορέσουμε να εξασφαλίσουμε αυτό, χρειάζεται η δική σας και η δική τους συνεργασία.

Εμείς θα ετοιμάζουμε τις συνθήκες. Αυτό είναι το κύριο μας καθήκον. Ομως για την εξασφάλιση των συμφερόντων σύμφωνα με τις συνθήκες αυτές η τουρκική και η ελληνική κοινότητα είναι δυνατό να ζουν μαζί κάτω από το πνεύμα της κατανόησης και της αλληλεγγύης. Επομένως είναι φυσικό και οι συνθήκες που έγιναν να στηρίζονται στην καλή διάθεση.

Λένε ότι εμείς θα έχουμε εκεί μόλις **650** στρατιώτες. Και ρωτούν αν θα επέμβουμε μόνο με αυτούς. Αυτό μας το είπε και ο αρχηγός των ελληνοκυπρίων (Μακάριος).

Και ρώτησε τι θα γίνει αύριο αν γραφτεί τίποτα σε κάποια εφημερίδα και μας φέρετε στην κεφαλή μας ένα σορό στρατιώτες.

Εδωσα σε κείνον την πιο κάτω απάντηση: Οι στρατιώτες μας δεν είναι στην Κύπρο για να έλθουν στη δική τους πόρτα, αλλά αποτελούν το σύμβολο και το δείγμα της συνεργασίας. Εμείς δεν έχουμε την αξίωση και τον σκοπό να επιβαλλόμαστε στη νήσο διαρκώς με τη στρατιωτική μας δύναμη σαν χοροφύλακες. Αλλα αν εκεί παραβιαστεί το Σύνταγμα να είστε σίγουροι ότι τα **26** εκατομμύρια (της Τουρκίας) θα είναι έτοιμα να επέμβουν.

Σύμφωνα με το Σύνταγμα και η διχοτόμηση και η Ένωση απορρίπτονται. Η συμφωνία εγγυάται και τις δυο αυτές πτυχές.

Σε περίπτωση παραβίασεως των αρχών σε εγγυήτριες δυνάμεις θα έχουν το δικαίωμα να επανορθώσουν τούτο. Αρα εάν δεν υπάρχει εγγύηση για την ένωση δεν υπάρχει ούτε και για τη διχοτόμηση. Κατά συνέπεια υπάρχει ίδια εξασφάλιση απέναντι στις προγενέστερες αξιώσεις των δυο κρατών. Και τα δύο κράτη επωφελούνται από τα ίδια άρθρα. Δεν υπάρχουν περιθωρια διαχωρισμού μεταξύ των δύο.

Ας αναλύσουμε τώρα αυτά καλύτερα. Υποθέτουμε ότι η Ελλάδα μαζί με τους ελληνοκύπριους αρχίζουν δραστηριότητες για την Ένωση. Αυτές οι δραστηριότητες είτε γίνουν κατά τον ένα ή τον άλλο τρόπο (προπαγάνδα κλπ) είναι παράνομες.

Τότε θα έλθει ο αντιπρόεδρος που αντιπροσωπεύει τους τουρκοκύπριους και θα πει: Προσπαθούν να παραβιάσουν το Σύνταγμα, εγώ θέλω να χρησιμοποιήσω το δικαίωμα βέτο πάνω στην ασφάλεια.

Αμέσως θα επέμβουν τα τρία κράτη, δηλαδή η Τουρκία, η Ελλάδα και η Αγγλία και δεν θα επιτρέψουν την παραβίαση του Συντάγματος.

Αν ένα από τα τρία κράτη θελήσει να μη επέμβει τότε θα κινητοποιηθούν τα δύο άλλα κράτη από κοινού.

Δυνατόν να συμβεί και το αντίθετο, δηλαδή τα δυο κράτη να μη συμφωνούν. Τότε το ένα κράτος θα επέμβει μόνο του.

Θα γνωρίζουν καλά τα εξής οι φίλοι μου που ασχολούνται με τα νομικά και την πολιτική ιστορία. Οτι σε περιπτώσεις κοινής ασφαλείας και κοινής εγγυήσεως το κυριώτερο σημείο είναι το ότι εμποδίζει την επέμβαση των άλλων η εγγύηση έστω και ενός από τους τρεις υπευθύνους.

Η κοινή ασφάλεια εξασφαλίζει ελεύθερη διακίνηση, είτε ομαδική είτε μεμονωμένη (ατομική).

Συγκρίνετε τα άρθρα αυτής της συνθήκης ασφαλείας με τα άρθρα της συνθήκης της Αυστρίας. Εκεί λέει όμως ότι σε περίπτωση εμφανίσεως μιας τέτοιας ενεργείας το τί θα γίνει. Σε αυτή τη συνθήκη περιγράφεται ότι και αν δεν θέλουν τα δύο κράτη να επέμβουν, θα επεμβαίνει το ένα μόνο του.

Τώρα ας κάνουμε μια σύγκριση αναφορικά με τις θέσεις μας. Η Ελλάδα απέχει από τη νήσο **600** μίλια και η Τουρκία **40**.

Παρακαλώ να προσέξετε ιδιαίτερα αυτό το σημείο. Σε περίπτωση παραβίασης του Συντάγματος ποιος θα μπορέσει να επέμβει πιο γρήγορα στη νήσο; Αυτός που απέχει **600** ή αυτός που απέχει **40** μίλια;

Η Αγγλία σε περίπτωση παραβίασης της

συμφωνίας έχει την υποχρέωση να επέμβει μόνο είτε με τη συνεργασία της άλλης εγγυήτριας δύναμης.

Δεν μπορεί όμως να αναλάβει περισσότερες υποχρεώσεις από αυτές.

Με τον ίδιο τρόπο και η Τουρκία έχει το δικαίωμα να επέμβει είτε μόνη της είτε από κοινού για να διασφαλίσει τα δικαιώματά της.

Κατά συνέπεια η εγγύηση για τη μη εφαρμογή των ιδεών για διχοτόμηση και ένωση έχουν ληφθεί πλήρως υπόψη.

Εαναλαμβάνω και πάλι ότι αυτή η εγγύηση βασίζεται στην καλή πίστη και στα κοινά συμφέροντα των τριών συμμάχων χωρών.

Πραγματικά αυτή συνθήκη που υπογράψαμε εμείς καλύπτει τα συμφέροντα της τουρκικής κοινότητας της νήσου καθώς επίσης και για την όλη ασφάλεια της Τουρκίας και για τα συμφέροντα της.

Με τη συνθήκη που επιτεύχθηκε πραγματικά και οι τρεις πλευρές βρίσκουν την ευκαιρία να περιορίζουν τα δικά τους συμφέροντα απέναντι στις δίκαιες αξιώσεις της άλλης πλευράς.

Επίσης η Κύπρος θα έχει τη δυνατότητα να προχωρεί για ένα μεγαλύτερο και πιο άνετο μέλλον, κατά τη διάρκεια δε αυτής της πορείας θα έχει τη δυνατότητα συνάψεως πιο ισχυρών φιλικών δεσμών.

Η υπεράσπιση της νήσου για μας αποτελεί μια αναγκαιότητα. Και αυτή πρέπει να βρίσκεται στα χέρια των συμμάχων μας.

Ειδικά η δική μας ασφάλεια ήταν στα χέρια του αγγλικού στρατού. Σήμερα οι Άγγλοι είναι πάλι εκεί. Εκτός από αυτό, σύμφωνα με άρθρο της συνθήκης, έχουμε και εις έμπρακτο δικαίωμα για την ασφάλεια της νήσου.

Τώρα θα αναφερθώ και στο αν θα εισέλθει ή όχι η Κύπρος στο ΝΑΤΟ.

Πρέπει να αναφέρω το εξής: Είναι φυσικό εμείς να μη αρνηθούμε, αν η Κύπρος θελήσει να ενταχθεί στο ΝΑΤΟ. Αν το επιθυμεί ας εισέλθει, αν όχι ας μη το πράξει. Δεν είναι δικός μας σύμμαχος; Μάλιστα. Η Ελλάδα είναι σύμμαχος της; Μάλιστα. Είναι σύμμαχος

της Αγγλίας; Μάλιστα. Είτε εισέλθει είτε όχι στο ΝΑΤΟ δεν έχει και πολύ μεγάλη σημασία.

Αν ενταχθεί η Κύπρος στο ΝΑΤΟ με την ενέργεια της αποκτά τιμή και δόξα. Η Τουρκία, και η Ελλάδα είναι μέλη του ΝΑΤΟ. Η Τουρκία επίσης είναι σύμμαχος της Αγγλίας που είναι επίσης μέλος του ΝΑΤΟ και του Συμφώνου της Βαγδάτης.

Στη νήσο υπάρχουν δύο βάσεις κάτω από τον έλεγχο των Αγγλων. Και το δικαίωμα του ελέγχου και της χρήσης των ραντάρ (και άλλων αντικειμένων) της Κύπρου έχει δοθεί στην Αγγλία.

Με αυτή την κατάσταση δεν έχει σημασία αν θα ενταχθεί η ή όχι η Κύπρος στο ΝΑΤΟ. Και δεν είναι λογικό να συζητούμε ότι είναι μια παράληψη ή όχι η μη ένταξη.

Οι φίλοι μας οι Έλληνες μας ερώτησαν αν δεχόμαστε να ενταχθεί η Κύπρος στο ΝΑΤΟ και εμείς είπαμε ότι δεχόμαστε. Νομίζω ότι αν ενταχθεί θα το δεχθούμε με ικανοποίηση.

Με το να γίνει η Κύπρος μέλος των Ηνωμένων Εθνών δεν θα τεθούν σε κίνδυνο τα δικαιώματά μας, διότι αυτές οι συνθήκες που επιτεύχθηκαν έχουν καταχωρηθεί και έχουν εξηγηθεί στα Ηνωμένα Έθνη.

Η Κυπριακή Δημοκρατία θα γίνει μέλος του ΟΗΕ υπό το φως αυτών των συνθηκών. Κατα συνέπεια η κίνηση που θα κάμουν τα Ηνωμένα Έθνη σχετικά με την υπόθεση αυτή θα απευθύνεται, αν παραστεί ανάγκη, σε κράτος που περιλαμβάνεται στην εγγυητική συμφωνία.

Μερικοί ισχυρίστηκαν ότι δεν θα δοθεί βοήθεια στη νήσο. Όχι κύριοι θα δοθεί.

Σε άλλα συντάγματα δεν υπάρχει ένας τέτοιος όρος. Αλλά το να τοποθετηθεί σ' αυτό ένας τέτοιος όρος, είναι ένδειξη της φιλίας μεταξύ της Τουρκίας και της Ελλάδας. Και προέρχεται από την αναγνώριση των δικαιωμάτων που δόθηκαν στις δύο κοινότητες στο να είμαι συνδεδεμένος με τις μητέρες πατρίδες τους. Αυτή η βοήθεια επεκτείνεται και στον οικονομικό τομέα.

Με αυτή την ευκαιρία θέλω να σας υπενθυμίσω

ότι η Τουρκία έχει ιδρύσει στην Κύπρο τράπεζες και μέσω αυτών των τραπεζών μπορεί να παρέχεται πάντοτε οικονομική βοήθεια.

Αλλά αυτοί τι είδους βοήθεια θέλουν να εξασφαλίσουν; Η Τουρκία μπορεί να ιδρύσει νοσοκομείο, μπορεί να στείλει γιατρούς, θρησκευτικούς, να ιδρύσει Πανεπιστήμιο και σχολεία.

Στον τομέα των εργασιών που ανήκουν στην τουρκική κοινότητα, όπως τράπεζες και συνεργατισμός αν παραστεί ανάγκη τεχνικών υπαλλήλων θα μπορεί να στέλλει η Τουρκία. Αυτά είναι άραγε λίγα;

Εκτός αυτού δεν πρέπει να ξεχνούμε ότι αν εξετάσουμε την κατάσταση των Τούρκων της νήσου θα δούμε ότι αυτοί είναι πιο πλούσιοι από τους Τούρκους της Τουρκίας.

Παρ' όλον τούτο όμως θέσαμε και τον όρο της βοήθειας μόνο και μόνο για να γίνουν πιο δυνατοί σαν κοινότητα και να μπορέσουν να αναπτυχθούν.